

"IBERIA EXPRESS"

CIA hurbil da

CIA orain hurbilagotik ezagutzen dugu, ezagutzen dugun guntxoan, agian* bera ere gugandik hurbilago dabilelako aspaldi honetan. Hobekixeago ezagut dezakegu, bestalde, dokumentu sekretu batzuk agertu egin direlako oraintsu.

Haren ekintzak sarritan ezezagunak badira ere, CIA bera, Estatu Batuen zelataritza edo espionatzea egiteko erakundea* da. Ipar Amerikan eta kanpoan, jakin dena jakinda eta duen indarra ikusita, jendeak beldur dio CIAri. Eta nola ez, Allen W. Dulles jaunari entzun ondoren? CIAren buru izan zenonek* Gobernuko batzorde* baten aurrean esan du, Ipar Amerikan CIA agentziaren buruek Presidenteaz* beste edonor engania lezaketela, isilpean lan egiten duten agenteen izena argitara ez ematearren.*

Handik eta hemendik (ofizialki sekula ez), egunkari, astekari, irrati eta telebistatik, Ipar Amerikan, Espainian eta Europan jakin izan da, CIAren begikoetarik* bat Espainia dela orain.

Azken aldi honetan 200 agentez gora etorri omen dira Espainiara, lehendik zeudenak kontatu gabe. Portugaleko Estatu kolpearean ondoren iheska handik hona etorriak omen dira batzuk. Espainian sartzen, joan den maiatzaz geroztik-edo hasi omen ziren gehienak, nahiz eta honazko joera, Carrero Blanco hil zutèn garaitik, jadanik* hasia zen. Zenbat diren ez dago jakierik. Ba dakigu, asko direla barnekoak, eta kontaezinak kolaboratzaileak.

CIA misterioz betea da; izatez, sekretua. Ez da erraz haren berri jakitea. Nola jakin, bada, hona zer moduz sartzen diren eta espionatzetik aparte zer lanbide-edo duten hemen? Jakin izan denez, Cubako eta Latin Amerikako kazetari asko dago hemen, CIA n lan egiten. Eta berdin, lehen «diplomatiko» gisa* Ameriketara ibiliak. Horien guztion abantaila,* hemengo hizkuntza jakitea da.

Inork ere ez ditzan seinala, CIAkoek «status» diplomatikoa dute Ipar Amerikako enbaxadan eta kontsultatxeetan. Ezin, bada, jakin nor zein den.

CIA, 16.500 gizonen osatzen omen dute. Bost mila ari dira lanean atzerrian. Urtero, 750 milioi dolar ematen zaizkio ofizialki. Esan gabe doa, gizon horiek ikus-entzun teknirik zorrotzenak darabiltzatela, satellite bidezko tresnak ere ba dituztela, eta entrenatzeko zelai* berezi sekretuak ere. Espionatze tekniketara erabiliena, telefonoa dateke.*

Espionatzera bakarrik al datoz? Ezaguna da, CIAk bi eginkizun mota dituela: bata berri jakitearena (intelligence) eta bestea ekintzarena (operation). Ba dira batez ere ekintza estaliak-edo, hau da, politikazko nahiz parapolitikazko zerbaiten bitartez positiboki egoera batetan eragina* dutenak, William Cobby jaunak Time aldizkariari aitortu dionez. Era honetako ekintzak dira, Filipinetan, Hego Vietnamen, Laosen, eta berriketan* Chilen egindakoak. 1968.ean Pariseko Maiatzean ere han ibili omen ziren.

Dirudienez, Espainiara, aipaturiko lehen eginkizunerako datoz, sekula ere horietaz fidatzerik ez dagoela ahortzi gabe. Aise* ikus daiteke zergatik hautatu duen CIAk Espainia. Esan beharra dago, Espainiarekin batean Portugal eta Italia ere aukeratuak izan direla. Orain hauetan zailago da lan egitea.

CIAk Espainiaren bitartez Mediterraneo kontrola lezake, informazio bidez besterik ez bada ere. Medite-

rraneoko estrategiarako ezin egokiago datorkio Espainia. Batipat* Greziarekin konpontzerik ez dutelarik.

Bigarren arrazoina, bestearekin loturik doana: militar zelai horien kontratu berriztapena kondiziorik hobere-netan egin behar dela.

Hirugarren arrazoin modua: Madrile Latin Amerikarako zubi ona dela.

Laugarrena, eta agian* ez tipiena: etorkizunean ezkerreko gobernu baten beldurra. Besoak tolestaturik egoteko ohiturarik ez dute.

Zer gertatzen da autobideekin?

Zabaldu berri den «Avanzada» aldizkarian, 59. zenbakian, «Las autopistas de peaje, Watergate español?» tituluarekin, bederatzi horrialdetako artikulua luze bat agertzen da; eta ukan* lezakeen garrantzia kontutan harturik, laburpen bat eskaintzen diegu geure irakurleei.

Arazo honen lehen salakuntza serioa Ramón Prendes jaunak egin zuen. Jaun hau inginadorea da, eta autobideak egiten eta baliatzen dituen empresa batetan parte hartzen zuen. Prendesen salaketa «Criba» aldizkari-ko kazetari bik (Bernardo Díaz Norty eta Alejandro Pérez Barciak) jaso zuten, eta, hainbat azterketa egin ondoren, egun hauetan argitaratuko den liburu bat prestatu dute. Liburu honen laburpen bat da, aipatzen dugun «Avanzada» aldizkari-ko lana.

Espainian, bi eratako autobideak egiten dira: batzuk dohainik* usatzekoak, eta besteak bidesaria* ordaindu beharrekoak. Lehenak Estatuak egiten ditu, eta bigarrenak empresa pribatuek. Baina azken hauek zernahi erretzasun eta laguntza lortzen dute Estatuarengandik, eta, salatzaileen ustetan, negozio galanta egiten dihardute.

Estatuaren laguntza kostuen presuptuaren arabera* ematen omen zaie; eta entpresok kostuak handitu egiten dituzte, puztu. Adibide batzuk* eskaintzen dizkigu aldizkariak. Empresa pribatuek egindako autobideen kostua 200 milioi pezetatakoa omen da, batez* beste, kilometro bakoitzeko. Estatuarenak, ostera,* askotaz merkeagoak dira: Zaragoza-Alfajarín 37 milioi, Oviedo-Avilés 65 milioi, Madrile-Toledo 11 milioi. Atzerrikoekin konparatuz, hau ikus dezakegu:

Italia	40 milioi pezeta kilometroko
Mendebal Alemania	51
Frantzia	53
Britainia Handia ...	76
Belgika	76
Suiza	95
Austria	95
Espainia	200

Hau dela eta, Gorteetan batzorde* bat izendatu dute, arazo hau azter dezan, Eduardo Ezquer Gabaldón buru dela. Jaun honek zera esan du: «El asunto es muy grave. Matesa, a su lado, un aperitivo».

Ekonomi krisi larri bat jasaten* ari gara, eta Gobernuak hezkunderako* prometatutako duen urrutasuna* nekez eraman daiteke aurrera. Beraz, eta hainbat ikastetxe (Elizarenak barne) Estatuaren diru laguntzaren zain daudenean, beharrezkoa da arazo honetan argi egitea, inoiz baino beharrezkoagoa baita orain diru publikoa ahalik egokien eralgitzea.*

Kazetariak: Joan ALTZIBAR
Xabier GEREÑO